

První nálezy *Telmaturgus tumidulus* (Diptera: Dolichopodidae) v Čechách

Zbyněk Kejval

Muzeum Chodská, Chodské náměstí 96, CZ-344 01 Domažlice; e-mail: kejval@muzeum-chodska.com

KEJVAL Z. 2023: První nálezy *Telmaturgus tumidulus* (Diptera: Dolichopodidae) v Čechách. (The first records of *Telmaturgus tumidulus* (Diptera: Dolichopodidae) from Bohemia). *Západočeské entomologické listy* 14: 20–22, 16-5-2023

Abstract. The long-legged fly *Telmaturgus tumidulus* (Raddatz, 1873) is recorded from the western part of the Czech Republic (Bohemia) for the first time. It was found by using yellow and white pan traps at two well-preserved wetland sites.

Key words: *Telmaturgus*, faunistics, new records, Bohemia, Czech Republic

ÚVOD

Rod *Telmaturgus* Mik, 1874 zahrnuje téměř třicet známých druhů (GRICHANOV 2018). Jeho typový druh, *Telmaturgus tumidulus* (Raddatz, 1873), byl popsán ze severního Německa (Meklenbursko) a jde v současnosti o jediného zástupce rodu v Palearktické oblasti. Je to nenápadná lupice o velikosti asi 1,5–2,0 mm, ale samci jsou lehce poznatelní podle zvláštního tvaru předních chodidel (Obr. 1) a paličkovitého konce aristy tykadla.

V České republice byl *T. tumidulus* v minulosti zjištěn pouze jednou na jižní Moravě (GREGOR 1981) a zřejmě z tohoto důvodu byl zařazen mezi kriticky ohrožené druhy dvoukřídlých (OLEJNÍČEK 2005). Tato zpráva přináší údaje o jeho výskytu na dvou vzájemně dosti vzdálených místech v západních Čechách.

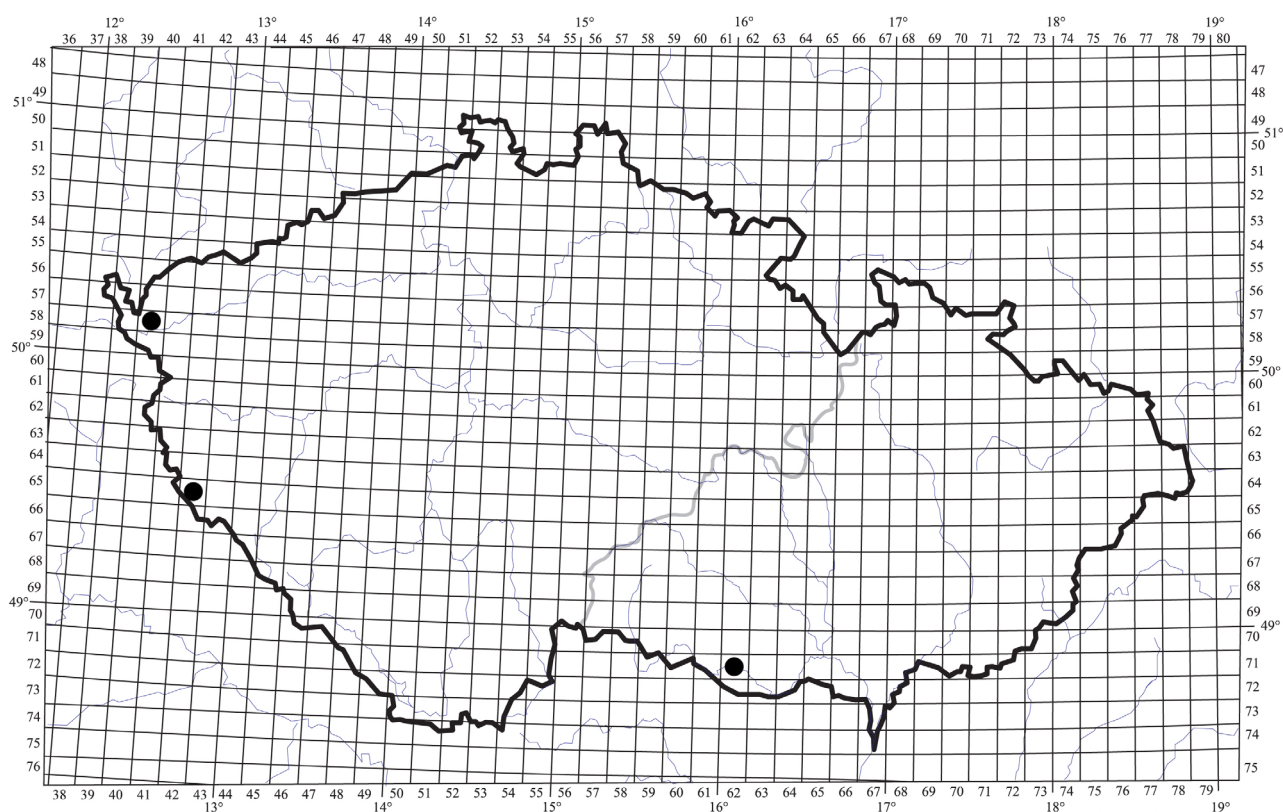
PŘEHLED NÁLEZŮ A DISKUZE

Telmaturgus tumidulus (Raddatz, 1873) (Obr. 1, 2) Bohemia: Kateřina (5840), národní přírodní rezervace Soos, 50°09'4.7"N 12°24'7.8"E, 440 m n. m., 10.VI.2022, 2 ♂♂ 3 ♀♀; Nemanice, jihozápadně obce (6542), močál v nivě Nemanického potoka, 49°25'41"N 12°42'39"E, asi 500 m n. m., 31.V.2022, 1 ♂; vše Z. Kejval lgt. et det., coll. Muzeum Chodská v Domažlicích. Některé další okolnosti nálezů: k odchytu byly použity pasti (žluté a bílé misky o průměru 18 cm) v počtu 3–5 kusů, exponované po dobu asi 24 hodin; terén byl v místě silně podmáčený až zatopený (obtížně průchodný i v běžných holinkách) a s poměrně bohatou vegetací; v případě lokality Soos šlo o přechodné stanoviště mezi slaniskem a rašelinným močálem.

Obr. 1. *Telmaturgus tumidulus* (samec) z národní přírodní rezervace Soos. Foto: Z. Kejval.

Fig. 1. *Telmaturgus tumidulus* (male) from the Soos National Nature Reserve. Photo: Z. Kejval.

Obr. 2. Známé rozšíření *Telmaturgus tumidulus* v České republice.

Fig. 2. Known distribution of *Telmaturgus tumidulus* in the Czech Republic.

Palearktický druh s výskytem v Evropě, evropské části Ruska, a dále také v Ázerbájdžánu, severovýchodním Turecku (provincie Kars) a ve Střední Asii (GRICHANOV 2011, POLLET 2013, TONGUÇ et al. 2014, NEGROBOV et al. 2020). V České republice byl zatím hlášen nález jediného samce u Znojma v roce 1968 (GREGOR 1981). **První nálezy v Čechách.**

T. tumidulus je v Evropě široce rozšířený (kromě Mediteránu), avšak poměrně vzácně nalézáný druh s vazbou na mokřady, zejména různé typy močálů a břehy vodních toků (POLLET 2000, POLLET et al. 2019). Jeho zařazení mezi kriticky ohrožené druhy fauny České republiky (OLEJNÍČEK 2005) je sporné. Jako vhodnější se vzhledem k malé prozkoumanosti území jeví kategorie DD (= data deficient; druh, o němž jsou nedostatečné údaje). Na druhou stranu obě výše uvedené lokality jsou po biologické stránce dosti výjimečné (zejména národní přírodní rezervace Soos). Může tedy jít o druh v nějaké míře ohrožený, jehož přítomnost indikuje zachovalá mokřadní stanoviště a je využitelná pro jejich hodnocení.

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Kateřině Dvořákové (Tři Sekery) a Jozefu Oboňovi (Prešovská univerzita v Prešove) za kritické poznámky k rukopisu práce.

LITERATURA

- GREGOR T. 1981: Faunistic records from Czechoslovakia. Diptera, Dolichopodidae. *Acta Entomologica Bohemoslovaca* **78**: 242.
- GRICHANOV I. YA. 2011: Species of the genus *Telmaturgus* Mik, 1874 (Diptera: Dolichopodidae). *Caucasian Entomological Bulletin* **7**: 229–232.
- GRICHANOV I. YA. 2018: New species and new records of *Telmaturgus* Mik, 1874 (Diptera: Dolichopodidae) from Tropical Africa. *Caucasian Entomological Bulletin* **14**: 273–276.
- NEGROBOV O. P., MANKO P., JAPOSHVILI B., SNEGOVAYA N. & OBOŇA J. 2020: New and additional faunistic records of the long-legged flies (Diptera: Dolichopodidae) from Azerbaijan and Georgia. *Acta Biologica Sibirica* **6**: 43–47.
- OLEJNÍČEK J. 2005: Dolichopodidae. Pp. 292–295. In: FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds): *Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp.
- POLLET M. 2000: A documented Red List of the dolichopodid flies (Diptera: Dolichopodidae) of Flanders. *Communications of the Institute of Nature Conservation* **8**: 1–190.
- POLLET M. 2013: Fauna Europaea: Dolichopodidae. In: BEUK P. & PAPE T. (eds): *Fauna Europaea: Diptera, Brachycera*. Fauna Europaea version 2017.06. Online: <https://fauna-eu.org> (navštíveno 30.8.2022).
- POLLET M., ANDRADE R., GONÇALVES A., ANDRADE P.,

- JACINTO V., ALMEIDA J., DE BRAEKELEER A., VAN CALSTER H. & BROSENS D. 2019: Dipterological surveys in Portugal unveil 200 species of long-legged flies, with over 170 new to the country (Diptera: Dolichopodidae). *Zootaxa* **4649**: 1–69.
- TONGUÇ A., GRICHANOV I. YA. & NAGLIS S. 2014: Checklist of the Dolichopodidae (Diptera, Brachycera) of Turkey. *Turkish Journal of Zoology* **40**: 14–26.

Obdrženo do redakce: 28.3.2023

Přijato po recenzích: 25.4.2023